



Ministerstwo Sprawiedliwości

Podsekretarz Stanu

Dariusz Mazur

BK-VII.0520.184.2026

Warszawa, 07 kwietnia 2026 r.

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr **15994** w sprawie *długości postępowań sądowych w Polsce oraz różnic regionalnych w czasie rozpatrywania spraw*, którą złożył Pan Poseł Wiesław Krajewski, przedstawiam następujące informacje.

Ad 1, Ad 4

Średni czas trwania postępowań sądowych obrazuje zestawienie statystyczne *Średni czas trwania postępowań - I instancja - 2015-2025* (Załącznik nr 1).

Ad 2, Ad 3

Zestawienie statystyczne *Średni czas trwania postępowań w poszczególnych sądach - 2023-2025* wskazuje, w których sądach odnotowuje się najdłuższy czas rozpatrywania spraw oraz jakie są różnice w średnim czasie postępowań pomiędzy poszczególnymi apelacjami sądowymi (Załącznik nr 2).

Ad 5

Pozostałości spraw w sądach w latach 2023-2025 kształtowały się następująco:

Rok	2023	2024	2025
Ogółem	3.371.479	3.634.484	4.389.184
Sprawy karne	404.287	402.246	404.793

Sprawy cywilne	2.282.788	2.505.417	3.213.026
Sprawy rodzinne	240.751	245.844	260.068
Sprawy pracownicze	36.149	47.708	44.097
Ubezpieczenia społeczne	113.115	119.042	133.991
Sprawy gospodarcze	294.389	314.227	333.209

- dane za 2026 rok będą dostępne po jego zakończeniu

Wzrosty pozostałości spraw w Sądach Apelacyjnych i Sądach Okręgowych były wynikiem znaczącego wpływu spraw „frankowych”. Podobnie sytuacja wyglądała w „e-sądzie”, gdzie wzrost pozostałości nastąpił na skutek zwiększonego wpływu spraw składanych w elektronicznym postępowaniu upominawczym. Zwiększenie pozostałości spraw wieczystoksięgowych było natomiast skutkiem zwiększonego wpływu spraw z Ewidencji Gruntów i Budynków.

Ad 6

Na czas trwania postępowań sądowych wpływ wywierają m.in. czynniki wymienione poniżej.

- **Kwestie kadrowe.** Niewystarczający poziom etatyzacji i zbyt niska w stosunku do potrzeb liczba faktycznie obsadzonych stanowisk sędziowskich czy referendarskich.
- **Długi czas obsadzania zwolnionych etatów** sędziowskich, referendarskich i asystenckich (na co Minister Sprawiedliwości nie ma wpływu).
- **Problemy na tle uzyskiwania zgody** na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego po ukończeniu 65. roku życia.
- **Braki kadrowe w opiniodawczych zespołach specjalistów**, co wydłuża czas oczekiwania na sporządzenie opinii.
- **Wstrzymanie obwieszczeń o wolnych stanowiskach sędziowskich**, z uwagi na działalność nieprawidłowo powołanej Krajowej Rady Sądownictwa.
- **Udział w składzie sądu** sędziego powołanego w procedurze nominacyjnej przed nieprawidłowo powołaną KRS, często staje się podstawą składanych

przez strony wniosków o wyłączenie sędziego, a także przyczyną uchylania orzeczeń wydanych przez sądy I instancji.

- **Skala wpływu spraw do sądów powszechnych.** Dane zamieszczone w tabeli (poniżej) wskazują m.in. na istotny wzrost liczby spraw cywilnych i gospodarczych, które wpływały do sądów powszechnych w latach 2000-2025:

Rodzaj spraw	Rok 2000	Rok 2015	Rok 2025
Ogółem	7.414.518	15.156.076	15.281.981
Sprawy karne	1.081.142	2.749.558	2.136.886
Sprawy cywilne	3.902.821	8.971.895	9.713.969
Sprawy rodzinne	925.469	1.406.330	1.361.742
Sprawy pracownicze	252.371	105.728	74.927
Ubezpieczenia społeczne	365.002	192.612	174.520
Sprawy gospodarcze	887.713	1.729.953	1.819.937

- **Wzrost wpływu spraw „frankowych”,** utrzymujący się od 2022 r. Rzutuje to w sądach okręgowych i apelacyjnych nie tylko na sytuację pionu cywilnego, ale również pozostałych pionów, z uwagi na przesunięcia sędziów z innych pionów do pionu cywilnego. Ten wzrost wpływu odbija się również na wynikach sądów rejonowych, ze względu na delegacje sędziów sądów rejonowych do sądów okręgowych, dla wsparcia drastycznie obciążonych wydziałów cywilnych;
- **Rosnące obciążenie sędziów,** które wyraża się m.in. w zwiększonej liczbie spraw przypadających na sędziego, rosnącej skali załatwień, zwiększającej się liczbie sporządzanych uzasadnień;
- **Absencje** pośród sędziów, referendarzy sądowych, asystentów sędziów czy urzędników sądowych;
- **Duża rotacja pracowników „obsługowych”** (asystenci sędziego, urzędnicy sądowi). Zwłaszcza w większych miastach, gdzie poziom zarobków w sądzie

jest niesatysfakcjonujący w porównaniu do innych, bardziej konkurencyjnych miejsc pracy;

- **Niewystarczająca dostępność biegłych** sądowych i bardzo długie terminy oczekiwania przez sądy na opinie biegłych;
- **Funkcjonowanie systemów teleinformatycznych**, które nie zawsze jest dostatecznie sprawne;
- **Sytuacje nadzwyczajne**, np. ograniczenie pracy sądów wynikające z zagrożenia epidemicznego;
- **Działania stron**, które skutkują przedłużaniem się postępowań sądowych.

Należy przy tym pamiętać, że obowiązek zbadania wszystkich istotnych okoliczności sprawy i wykrycia obiektywnej prawdy ma pierwszeństwo przed obowiązkiem dążenia do szybkiego zakończenia sprawy. Postulaty szybkości rozstrzygnięcia sprawy nie mogą podważać celów danego postępowania. Nie może ono zostać przeprowadzone z uszczerbkiem dla wyjaśnienia okoliczności istotnych dla jego rozstrzygnięcia.

Ad 7, Ad 10

Ministerstwo Sprawiedliwości konsekwentnie realizuje **Program „Sprawne Sądy”**, który opiera się na 10 filarach usprawnienia pracy sądów. Są nimi następujące zmiany:

- digitalizacja sądów przyspieszy i obejmie szerszej rejestry;
- jeden asystent na dwóch sędziów;
- wizytatorzy będą orzekać;
- skargi na przewlekłość postępowań;
- podniesienie jakości procesów mediacji;
- „certyfikowani” biegli sądowi;
- sprawy frankowe z szansą na szybsze rozpatrywanie;
- rozszerzenie funkcjonalności portalu informacyjnego;
- szkolenia zarządcze dla prezesów sądów;
- praktyczne przepisy wykonawcze dla prawa rodzinnego.

Program „Sprawne sądy” dostępny jest na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości pod adresem: <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/10-filarow-ministerialnego-programu-usprawnienia-dzialalnosci-sadow>.

Program realizowany jest m.in. poprzez działania legislacyjne, które mają na celu wprowadzenie rozwiązań skutkujących przyspieszeniem postępowań.

W wyniku prowadzonych w Ministerstwie Sprawiedliwości prac uchwalone zostały następujące zmiany:

Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1860), która weszła w życie z dniem 28 września 2023 r. Wprowadziła rozwiązania, które usprawiły i przyspieszyły m.in. postępowanie cywilne na etapie jurysdykcyjnym. Przede wszystkim jej przepisy utrwały informatyzację sądów, m.in. w postępowaniu cywilnym, wprowadzając na stałe posiedzenia zdalne oraz doręczenia pism procesowych przez portal informacyjny do profesjonalnych pełnomocników.

Ustawa z dnia 5 sierpnia 2025 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1172), która w zasadniczej części weszła w życie z dniem 1 marca 2026 r. Jej rozwiązania zmierzają do rozszerzenia funkcjonalności portalu informacyjnego z komunikacji jednostronnej na komunikację dwustronną. Zmiany pozwolą wносить pisma procesowe (głównie w postępowaniu odwoławczym) do sądu za pośrednictwem portalu informacyjnego, czy też wzajemnie bezpośrednio doręczać sobie przez portal informacyjny odpisy pism procesowych wraz z załącznikami. Ułatwia to wykonywanie czynności procesowych, obniża koszty czynności, usprawnia i przyspiesza postępowania.

Ustawa z dnia 26 września 2025 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1556). Z dniem 1 kwietnia 2026 r. weszły w życie

przepisy dotyczące elektronicznej postępowania sądowych prowadzonych przez sądy rejestrowe wobec podmiotów wpisanych do rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej. Całkowite przejście na (obligatoryjną) drogę składania za pośrednictwem systemu teleinformatycznego wniosków rejestrowych przez podmioty z rejestru stowarzyszeń pozwoli na zwiększenie poprawności składania tych wniosków i przyspieszy postępowania rejestrowe.

Ustawa z dnia 21 listopada 2025 r. o zmianie ustawy – Prawo o notariacie oraz ustawy o księgach wieczystych i hipotece (Dz. U. poz. 1793). Weszła w życie z dniem 17 marca 2026 r. Umożliwia składanie przy użyciu systemu teleinformatycznego wniosków o wpis w księdze wieczystej w celu ujawnienia przejścia spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu, prawa własności lub użytkowania wieczystego nieruchomości wskutek dziedziczenia. Dotychczas ujawnienie spadkobiercy (nowego właściciela) w księdze wieczystej wiązało się niejednokrotnie z czasochłonną oraz pracochłonną procedurą, w której sądy musiały wykonywać wiele czynności. Teraz są one zbędne. Zmiana przepisów znacznie usprawnia i przyspiesza rozpoznawanie spraw wieczystoksięgowych.

Ustawa zmieniająca ustawę Prawo o ustroju sądów powszechnych, która weszła w życie 9 grudnia 2025 roku. Nowe przepisy rozszerzają zakres kompetencji orzeczniczych asesorów sądowych w sprawach rodzinnych i nieletnich. Sprzyja to szybszemu prowadzeniu postępowań.

Ponadto trwają prace nad następującymi rozwiązaniami:

Projekt ustawy o szczególnych rozwiązaniach w zakresie rozpoznawania spraw dotyczących zawartych z konsumentami umów kredytu denominowanego lub indeksowanego do franka szwajcarskiego oraz o zmianie niektórych ustaw. Przepisy projektowanej ustawy stanowią reakcję na obecną sytuację, w której – ze względu na wpływ do sądów w stosunkowo krótkim czasie bardzo licznych „spraw frankowych” – w sposób istotny przedłużył się czas oczekiwania na rozpoznanie spraw przez Sądy

Okręgowe oraz Sądy Apelacyjne. Projekt wpłynął do Sejmu 2 października 2025 r. Po pierwszym czytaniu został skierowany do Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka, dodatkowo Komisji Gospodarki i Rozwoju.

Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw. Głównym celem projektu jest usunięcie wadliwych lub nieskutecznych rozwiązań prawnych wprowadzonych do k.p.c., przez ustawy nowelizujące z 2019 i 2023 r., a w konsekwencji podniesienie standardu rzetelności i przewidywalności postępowania sądowego. Projekt ten jest na etapie rozstrzygania uwag zgłoszonych w ramach procesu uzgodnień międzyresortowych, opiniowania i konsultacji publicznych.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw. Zmierza do zmiany modelu postępowania przymuszającego w zakresie niewykonywania obowiązków sprawozdawczych przez przedsiębiorców wpisanych do KRS. Projekt wprowadza nowy środek przymusu w tych postępowaniach tj. wpis do KRS wzmianki o niewykonywaniu obowiązków sprawozdawczych pomimo wezwania sądu rejestrowego, który zastąpi nieefektywną procedurę nakładania i egzekucji grzywien. Nowe rozwiązanie będzie prowadzić do eliminacji z obrotu gospodarczego tzw. „martwych podmiotów”, co do których corocznie należało wszczynać postępowania przymuszające. Dzięki uproszczeniu postępowań przymuszających w sądach prowadzących KRS zostanie skrócony czas rozpoznawania spraw z urzędu, które stanowią ok. 60-70% wszystkich spraw. Pozwoli to orzecznikom KRS poświęcić więcej czasu i uwagi wnioskowi o wpis, których rozpoznanie – co do zasady – powinno nastąpić w terminie 7 dni od dnia wpływu wniosku do sądu. Finalnie zatem skróci się czas postępowań sądowych rejestrowych KRS. Projekt znajduje się na etapie uzgodnień międzyresortowych.

Rozszerzenie kompetencji referendarzy sądowych oraz zmniejszenie kognicji sądów. Celem prowadzonych prac legislacyjnych jest poszerzenie uprawnień referendarzy o wszystkie czynności związane z pomocą prawną, kosztami sądowymi i należnościami sądowymi. Umożliwia referendarzom sądowym rozpoznawania wniosków o stwierdzenie

nabycia spadku. Nowym rozwiązaniem jest również rezygnacja z obligatoryjnego przeprowadzenia rozprawy w sprawach o rozwiązanie stowarzyszenia, na rzecz wysłuchania zainteresowanych osób. Dzięki temu w sprawach tych zamiast sędziów będą mogli orzekać referendarze. Zmiany te mają na celu odciążenie sędziów od dokonywania czynności, które nie wchodzą w zakres wymiaru sprawiedliwości.

Usprawnienie postępowania wieczystoksięgowego. Prace legislacyjne mają na celu umożliwienie wpisów w księgach wieczystych na podstawie dokumentów elektronicznych i związaną z tym budową hybrydowych akt ksiąg wieczystych. Zakłada się poszerzenie kręgu podmiotów, które mogą składać wnioski wieczystoksięgowe za pośrednictwem systemu teleinformatycznego wraz z budową nowej e-usługi: „e-formularz”. Możliwe będzie składanie pism procesowych przez system teleinformatyczny w postępowaniu wieczystoksięgowym. Celem projektowanych zmian jest również powszechne uruchomienie wysyłania korespondencji sądowej za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, a także wykonywanie czynności sądowych, w tym wydawanie orzeczeń, bezpośrednio w systemie teleinformatycznym.

Projekt reformy kontaktów z dzieckiem, wykonywania kontaktów z dzieckiem oraz odebrania dziecka, w tym na podstawie Konwencji haskiej z 1980 r. Projekt ma na celu usprawnienie rozpoznawania tych spraw, zwiększenie efektywności wydanych orzeczeń oraz zapewnienie ich wykonalności.

Wprowadzenie instytucji pieczy wspólnej, która pozwoli na szybsze ustabilizowanie sytuacji dzieci rozstających się rodziców poprzez równy podział obowiązków rodzicielskich, zapobiegnięcie separacji dziecka i rodzica oraz złagodzenie konfliktu między rodzicami. Projekt znajduje się w pracach rządowych na etapie uzgodnień międzyresortowych, konsultacji publicznych i opiniowania.

Pozasądowe rozwiązanie małżeństwa. Ma na celu wprowadzenie do prawa polskiego – na wzór unormowań obowiązujących w innych państwach – możliwości pozasądowego rozwiązania małżeństwa (rozvodu pozasądowego). Rozwiązanie małżeństwa będzie

następowało w drodze czynności podejmowanych przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego, który będzie weryfikował spełnienie ustawowych przesłanek rozvodu pozasądowego i dokona odpowiednich wpisów w rejestrze stanu cywilnego. Procedura pozasądowa dostępna będzie wyłącznie dla małżonków, którzy nie mają wspólnych, małoletnich dzieci, a są małżeństwem co najmniej rok. Przyjęte rozwiązanie ma na celu odciążenie sądów okręgowych, promowanie pozasądowych metod załatwiania spraw cywilnych oraz skrócenie postępowań rozwodowych. Ustawa o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych została uchwalona przez Sejm 13 marca br. Obecnie znajduje się w pracach Senatu.

Eliminacja winy rozkładu pożycia w sprawach o rozwód i o separację. W niezmienionym kształcie pozostaną jednak konieczne przesłanki orzeczenia rozvodu. Projektowana zmiana skróci czas trwania postępowań w sprawach o rozwód.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o opiniodawczych zespołach sądowych specjalistów. Ma na celu skrócenie czasu wydawania opinii przez Opiniodawcze Zespoły Sądowych Specjalistów. Wpłynie to na szybsze rozpoznawanie spraw.

Wprowadzenie alimentów natychmiastowych. Będą wydawane – w formie nakazu zapłaty – przez referendarzy sądowych. Ustandaryzowana wysokość świadczenia umożliwi natychmiastowe rozstrzygnięcie sprawy o alimenty.

Ograniczenie kognicji sądów – zaawansowane prace legislacyjne nad wyłączeniem z postępowania sądowego leczenia osób uzależnionych od alkoholu.

Na przyspieszenie postępowań sądowych wpłyną też nowe rozwiązania cyfrowe.

Ministerstwo Sprawiedliwości przekazało 200 mln zł z funduszy Unii Europejskiej na realizację programu Cyfrowy Sąd, który ma w pełni z informatyzować wymiar sprawiedliwości w perspektywie kilku lat. Realizujemy transformację cyfrową wymiaru sprawiedliwości, opartą na dwóch flagowych programach. Pierwszy to właśnie Cyfrowy Sąd, drugi - Cyfrowe Rejestry.

Program Cyfrowy Sąd zakłada w latach 2025 - 2029 pełne przeniesienie pracy w sądownictwie powszechnym z formuły analogowej do cyfrowej. Wypracowana została już pierwsza testowa wersja modułu, który pozwala na przeglądanie akt cyfrowych. Równolegle toczą się prace nad budową infrastruktury serwerowej w wybranych sądach apelacyjnych. Trwa przygotowanie narzędzi do w pełni cyfrowej komunikacji użytkowników zewnętrznych z sądami. W oparciu o Portal Informacyjny powstaje interfejs dla pełnomocników zawodowych. Chodzi też o rozwiązania, które pozwolą na automatyczne przetwarzanie dokumentów składanych w formie cyfrowej.

Program Cyfrowe Rejestry przewiduje unowocześnienie, bądź stworzenie od nowa, rejestrów administrowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości:

- Krajowego Rejestru Sądowego,
- Krajowego Rejestru Zadłużonych,
- Krajowego Rejestru Karnego,
- Rejestru Sprawców Przepięstw na tle Seksualnym,
- Elektronicznych Ksiąg Wieczystych.

Od 31 marca br. dostęp do elektronicznych dokumentów z Ksiąg Wieczystych możliwy jest poprzez aplikację mObywatel. Natomiast od 31 maja br. w aplikacji mObywatel dostępne będą wybrane funkcje Krajowego Rejestru Sądowego.

Pilotażowy Program Digitalny Asystent Sędziego. Realizowany w sześciu sądach (trzech apelacyjnych: Poznań, Warszawa, Białystok oraz trzech okręgowych: Poznań, Warszawa-Praga, Olsztyn). Celem jest radykalne przyspieszenie postępowań w sprawach frankowych. Program umożliwia m.in. digitalizację pism, przeszukiwanie orzeczeń, automatyczne rozliczanie świadczeń i automatyczne generowanie pism w postępowaniu.

Ad 8

Analizując dane statystyczne i wyniki sądów, Ministerstwo Sprawiedliwości każdorazowo ocenia sprawność postępowań. Badane są m.in. czynniki natury kadrowej, takie jak przyznane określonym sądom i pionom orzecznictwim limity stanowisk sędziowskich,

referendarskich, asystenckich i etatów obsługowych. Analizowana jest faktyczna obsada we wszystkich grupach zatrudnienia w sądzie, w odniesieniu do wpływu spraw poszczególnych kategorii. Wnioski brane są pod uwagę przy podejmowania działań kadrowych.

Ad 9

Na dzień 31 grudnia 2025 r. liczba nieobsadzonych etatów wynosiła:

- 386 etatów sędziowskich (bez etatów asesorów sądowych);
- 274 etatów urzędników sądowych;
- 16 etatów innych pracowników.

Ad 11

Prognozowanie sprawności postępowań sądowych w kolejnych latach jest utrudnione i obciążone dużym ryzykiem. Wyniki pracy sądów zależą od szeregu czynników (wskazanych powyżej). Zwłaszcza od poziomu wpływu spraw oraz poziomu etatyzacji i liczby faktycznie obsadzonych stanowisk w sądach powszechnych. Można jednak z całą mocą zapewnić, że podejmowane będą dalsze działania dla skrócenia czasu trwania postępowań sądowych i poprawy ich sprawności.

Z wyrazami szacunku

Dariusz Mazur

Podsekretarz Stanu/podpisano elektronicznie/

W załączeniu:

Załącznik 1 Średni czas trwania postępowań sądowych wybranych kategorii spraw w I inst. w latach 2015 – 2025

Załącznik 2 Średni czas trwania (dotychczas: sprawność) postępowań sądowych za lata 2023 – 2025 w podziale na poszczególne sądy